

Die Dauer der strafrechtlichen Verurteilung in der Form des Freiheitsentzugs als komplexe soziale und rechtliche Kategorie des Strafvollzugsrechts

Oleksandr Krykushenko

*Dr. iur., Leiter der nordöstlichen überregionalen Verwaltung
des Justizministeriums für Strafvollzug und bedingte Verurteilung,
Ukraine*

In diesem Beitrag wird ein höchst aktuelles und viel diskutiertes Problem untersucht, nämlich die Verortung und die Bedeutung des Begriffs der strafrechtlichen Bestrafung i.d.F. der Freiheitsentziehung im Strafrecht, Strafprozessrecht und Strafvollzugsrecht der Ukraine.

Die systematische Analyse der Gesetzgebung in diesen Rechtsgebieten ermöglicht es, die grundlegende funktionelle Eigenschaft des Begriffs der strafrechtlichen Strafe i.d.F. der Freiheitsentziehung zu bestimmen.

Der Gesetzgeber verwendet den Begriff für die genannte Strafe als Kriterium für die Klassifizierung von Verbrechen nach der Stufe ihrer Schwere. Der Begriff ist auch ein zwingendes Strukturelement der Sanktionen in den entsprechenden Vorschriften des besonderen Teils des Strafgesetzes der Ukraine. Der Begriff dieser Strafe ist ferner eine zwingende formaljuristische Voraussetzung für das Abfassen der Begründung einer Gerichtsentscheidung über vorbeugende Maßnahmen in der Form des Festhaltens eines Verdächtigen, Beschuldigten, Angeklagten und Verurteilten, solange das Urteil noch nicht rechtskräftig ist.

Die vom Autor vorgelegte Veröffentlichung gibt die Möglichkeit, gestützt auf die von ihm formulierte Definition des Begriffs der strafrechtlichen Strafe in der Gestalt der Freiheitsentziehung, diese als komplexe soziale und rechtliche Kategorie des Strafvollzugsrechts zu verstehen, deren Anwendung in der Tätigkeit der Organe und Behörden, die diese Form der Bestrafung durchführen, den Prozess ihrer gesetzlichen und praktischen Verbesserung fördert.

**Строк кримінального покарання у виді позбавлення волі
як комплексна соціально-правова категорія
кримінально-виконавчого права**

Крикушенко Олександр Георгійович

*кандидат юридичних наук,
начальник Північно-Східного міжрегіонального
управління з питань виконання кримінальних
покарань та пробації Міністерства юстиції,
Україна*

Актуальність теми запропонованого в статті дослідження пояснюється в першу чергу тим, що саме строк призначеного покарання у виді позбавлення волі є головним критерієм об'єктивізації цього виду покарань, навколо якого і згідно якого формується як саме державна система кримінально-виконавчих установ закритого типу, так і відповідні засоби виправлення та ресоціалізації засудженого, який примусово стає суб'єктом процесу відбування цього покарання. Зміна парадигм правосвідомості з класових, революційних, соціалістичних та інших ідеологічних ідей на професійну правосвідомість єдиним носієм якої повинен бути справедливий і неупереджений суд. Також не надає відповіді на ключові питання щодо

суб'єктів встановлення в законі розміри строку покарання за вчинення злочину, щодо процедури призначення справедливого строку покарання, а також особливості процесів виконання та відбування покарання в залежності від його строку відносно конкретного засудженого.

Багато вітчизняних вчених та вчених майже усіх країн світу робили свої внески в дослідження загальної теорії кримінальних покарань, її системи, видів, функції, мети, завдань, змісту та ролі в загально – державному механізмі протидії злочинності. Серед них найбільш відомі праці: О. М. Бандурки, Л. В. Багрий-Шахматова, І. В. Богатирьова, Т. А. Денисової, В. Н. Дрьоміна, Ю. В. Бауліна, М. І. Бажанова, В. В. Голіни, О. М. Джужи,

А. П. Закалюка, А. Ф. Зелінського, О. І. Зубкова, І. І. Карпеця, О. Г. Колба, М. Й. Коржанського, Й. С. Ноя, Г. О. Радова, О. Л. Ременсона, В. П. Петкова, А. Х. Степанюка, М. О. Стручкова, В. М. Трубнікова, І. В. Шмарова, І. С. Яковець та інші.

Але, нажаль, саме строк кримінального покарання у виді позбавлення волі як комплексна соціально-правова категорія кримінально-виконавчого права досі залишається мало дослідженим об'єктом з боку науковців кримінально-правового і кримінологічного напрямків.

Обрана тема наукової публікації ґрунтується на положеннях «Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки, яка була затверджена Указом Президента України від 20.05.2015 року за №276/2015¹.

Метою наукової статті є комплексна систематизація знань і уявлень про строк кримінального покарання з використанням сучасної Вітчизняної та зарубіжної інформаційно-аналітичної бази.

Погоджуючись із загально відомою думкою про те, що злочин і покарання

¹ Про стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки» Указ Президента України від 20.05.2015 року №276/2015//Урядовий кур'єр від 26.05.2015 року – №92.

Freiheitsentzug als Kategorie des Strafvollzugsrechts виникли одночасно з початком суспільної форми життя людини і «... Перш ніж у людини з'явилась перша іскра розуміння чому і для чого існує покарання, воно вже існувало і діяло»², автор звертає увагу на те, що такий вид покарання як позбавлення волі на певний строк або довічне позбавлення волі має відносно невелику власну історію.

Як вказує Ю. М. Ткачевський, перша стаціонарна (регулярна) тюрма (zuchthaus – з нім. – закритий дім), яка мала усі ознаки цієї установи, була створена в м. Амстердам (Голландія) в 1595 році³.

Еволюція тюремних систем в більшості країн «християнської цивілізації» здійснювалась за безпосередньої участі релігійних і благодійних спільнот⁴. Детальному, системному дослідженню зв'язку православної релігії, як джерела сучасного кримінального права України і як основи виділення і кваліфікації окремих суспільно-небезпечних діянь присвячена

² Кистяковский А. Ф. Элементарный учебник общего уголовного права /А. Ф. Кистяковский М.: Муравей. С. 714.

³ Дремин В. Н. Преступность как социальная практика: институциональная теория криминализации общества / В. Н. Дремин – Одесса.: Юридична література, 2009 – 614 с.

⁴ Радов Г. О., І. І Резник Хрестоматія з історії пенітенціарної системи України // Г. О. Радов, І. І. Резник – Київ.: РВВ КІВС, 1998. – т.1. – ч.1– С. 457.

спеціальна робота О. В. Олішевського⁵.

Але, зрозуміло, що акцент в цій роботі зроблено саме на опис і заборону діянь, а ні на вид або строк покарання.

При цьому, церковні покарання мають мету ні в помсті або карі, а також ні в огорожі церковного народу від злочинних діянь, а в лікуванні хворобливого стану душ саме грішників.

За вчинення гріху або порушення церковних канонів людина (духовна особа або мирянин) позбавляється всіх або декількох благ і прав, які знаходяться у виключному розпорядженні церкви.

Головне церковне покарання має назву – відлучення. Воно буває чотирьох видів: мале відлучення (публічне покаяння); неповне, повне (строкове виключення з членів церкви), велике (анафема – виключення з членів церкви довічно)⁶.

Винна у скоєнні гріха особа повинна пройти 4 ступені покаяння, кожна з яких має строк 3 роки.

Ці строки вперше були встановлені на Святому Вселенському Соборі в IV сторіччі нашої ери, за часів життя Святого

⁵ Олішевський О. В. Джерело православної релігії як основа виділення суспільно-небезпечних діянь / О. В. Олішевський // Вісник Кримінологічної асоціації України. – X., 2014. – №6. – с.62–79.

⁶ Цыпин В. Курс церковного права / В. Цыпин – Клин.: Христианская жизнь, 2004, – С. 521-535.

Freiheitsentzug als Kategorie des Strafvollzugsrechts
Василя Великого. Наводимо окремі приклади.

За вільне відречення від православної віри відступник довічно позбавляється Святих Таїнств. За відречення із жаху катувань і страждань – відлучення на 9 років. За вчинення умисного вбивства – відлучення на 20 років. За ненавмисне вбивство – відлучення на 10 років. За мужолозтво – відлучення на 15 років. За кровозмішення – відлучення на 20 років. За аборт – відлучення на 10 років.

Строки покаяння могли скорочуватись або продовжуватись в залежності від стану душі того, що кається. На смертному одрі усі ті, що каються, допускаються до Причастя (але, якщо раптомвилікується, то покаяння поновляється з того ж ступеня).

Також строки покаяння скорочувались коли грішник добровільно здійснював «подвиги»:

- дотримувався суворого посту (сухоїдіння);
- робив велику кількість земних поклонів;
- приймав участь в монастирських роботах;
- здійснював благодійність.

Тобто виконання та відбування церковних покарань здійснюється відповідно своєрідного алгоритму: – гріх –

відлучення – покаєння – повернення до церкви⁷.

Порівняльні дані про строки позбавлення волі за вчинення деяких кримінальних злочинів в окремих країнах світу надаються в таблиці 1⁸.

⁷ Цыпин В. Курс церковного права / В. Цыпин – Клин.: Христианская жизнь, 2004, – С. 527.

⁸ Слободян О. Покарання за кримінальні злочини в різних країнах світу / О. Слободян [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.thinglink.com/scene/942374220367659009>.

Таблиця 1

Вид кримінального злочину	Строки позбавлення волі в окремих країнах						
	Китай	США	Росія	Японія	Німеччина	Франція	Україна
Корупція (ст.ст. 364, 365 КК) Хабарництво (ст. 368 КК)	10, ДПВ*, СК**	15	2-8	3	3-10	10	3-12 ¹
Умисне вбивство (ст.115 КК)	5-10 ДПВ СК	ДПВ СК	6-20 ДПВ	10-30	5 - ДПВ	1-30	7 - ДПВ
Грабіж (ст. 186 КК)	3 ДПВ СК	ДПВ	1-7	3	5	7	4 - 13
Наркозлочини (ст. 301 КК)	15 ДПВ СК	30	2-10	1-30- ДПВ	15	20	3-12
Згвалтування (ст. 152 КК)	3 ДПВ СК	ДПВ	5-20	3-20	1	30	3-15
Шахрайство (ст. 190 КК)	5 ДПВ	10	1-6	10	3 міс. – 10 років	7	3-12

* ДПВ – довічне позбавлення волі

**СК – смертна кара

1 – наведені диспозиції і санкції статей за КК України

Деякі сучасні вчені вважають, що розмір строку призначеного кримінального покарання у виді позбавлення волі надає лише уявлення про суспільну небезпеку вчинених злочинів, використовуючи при цьому санкції кримінального закону як надану кримінальним кодексом шкалу виміру небезпеки злочинних діянь⁹.

Але, на наш погляд, це лише одна із багатьох інших узагальнюючих характеристик строку кримінального покарання у виді позбавлення волі.

Дані про розподіл засуджених за строками позбавлення волі в окремих країнах Європи наводяться в таблиці 2.

⁹ Дремін В. Н. Преступность как социальная практика: институциональная теория криминализации общества / В. Н. Дремін –

Розподіл засуджених за строками позбавлення волі
в країнах Європи станом на 01.09.2014 року¹⁰

Країна	Загальна кількість засуджених	строки позбавлення волі							Відсоток
		до 1 року	від 1 до 3 років	від 3 до 5 років	від 5 до 10 років	від 10 до 20 років	більше 20 років	довічне позбавлення волі	
Італія	35938	1776	6570	7533	10363	5930	2167	1599	4,45
Німеччина	55007	25199	10373	13210	3635	637	н/д*	1953	3,55
Іспанія	57232	4953	10728	13648	15825	9363	2715	н/д	
Польща	67970	20081	30033	8360	4913	2581	1660	342	0,5
Франція	60649	22189	17794	6994	6069	5227	1910	466	0,76
Україна	73943	705	10245	26382	27693	7165	н/д	1753	2,37
Англія та Уельс	59711	6521	15482	11408	13298	5021	513	7468	12,5

¹⁰ Lengths of sentences imposed on 1 september 2014 (Table 7.) – Council of Europe Annual Penal Statistics. Space 1 – Prison Populations, Survey 2014. Strasbourg – 2015.

Наведені дані свідчать про те, що більшість демократичних держав Європи прагнуть до скорочення великих строків позбавлення волі, навіть за наявності місць тримання засуджених згідно міжнародно-правових стандартів і правил поводження із ув'язненими.

Так, в Німеччині 45,8% від загальної кількості засуджених мають строки позбавлення волі до 1 року; у Франції – 36,6%, в Польщі – 29,5%. В Україні судова практика показує зовсім невелику кількість вироків зі строком позбавлення волі до 1 року. На 01.09.2014 року вона складала лише 0,95%.

На рівні Північно-Східного

міжрегіонального управління станом на 01.01.2017 року, цей показник був 1,05%. Тобто сучасна політична і судова влада не бачить підстав для використання коротких строків позбавлення волі в якості превентивного заходу.

Дані, які наведені у таблиці 3, відображають у відсотковому відношенні майже абсолютну ідентичність статистичних даних відносно розподілу засуджених за строками позбавлення волі, які були в Україні станом на 01.09.2014 року з даними по Північно-Східному міжрегіональному управлінню на 01.01.2017 року.

Таблиця 3.

Розподіл засуджених за строками позбавлення волі в кримінально-виконавчих установах закритого типу Північно-Східного міжрегіонального управління станом на 01.01.2017 року

Назва регіону	Загальна кількість засуджених	Строки позбавлення волі (% від загальної чисельності)						
		До 1 року	1-3	3-5	5-10	10-20	Більше 20	Довічне позбавлення волі
Північно-Східне міжрегіональне управління	8273	87/ 1,05	1195/ 14,4	2789/ 33,7	2810/ 33,9	825/ 9,9	335/ 4,0	232/ 2,8

Не завжди загально-превентивна функція великого строку покарання у виді позбавлення волі надає бажаний ефект в сучасних умовах поширення у світі випадків тероризму і національного

екстремізму.

Так, 22 липня 2011 року в найбільш розвинутій країні світу – Норвегії, патріотично налаштований її громадянин Адрес Брейвик, вважаючи уряд своєї

країни винним у проведенні відкритої міграційної політики, яка привела до скорочення у відсотковому відношенні корінного населення країни, біля будівлі канцелярії Прем'єр-Міністра Норвегії (м. Осло) підірвав саморобну бомбу масою 500 кг. Сім чоловік загинули на місці, ще один помер в лікарні. Надалі злочинець приїхав до молодіжного табору відпочинку на острові Утейа у формі правоохоронця і близько 17 години 22 хвилини відкрив прицільний вогонь по молоді із вогнепальної зброї. Всього А. Брейвик вбив 76 чоловік.

24 серпня 2012 року норвезький суд призначив йому покарання у виді позбавлення волі на строк 21 рік із можливістю продовження його на 5 років необмежену кількість разів¹¹.

Інший вид покарання терористів – членів Організації Звільнення Палестини, які були причетні до вбивств ізраїльських громадян в 60-70 роки минулого сторіччя, включаючи захоплення і вбивство заручників під час Олімпіади в Мюнхені (1972 рік Німеччина), обрав Уряд Ізраїлю. Його спеціальна служба «Моссад» на протязі 20 років, починаючи з 1972 року, під час операції «Гнів Божий», планомірно фізично знищила всіх терористів, які за даними ізраїльської розвідки були

¹¹ Бандурка А. М. Политическая криминология: [монографія] А. М. Бандурка – Харьков: Золотая миля. 2017 – С. 132.

Freiheitsentzug als Kategorie des Strafvollzugsrechts причетні до цих вбивств.

Тобто фактично застосувала позасудову міру покарання у виді смертної кари з метою помсти¹².

Проблема строку покарання у виді позбавлення волі залишається до сих пір дискусійним питанням, як в теорії, так і на практиці виконання і відбування покарання. Її складнощі пов'язані в першу чергу з тим, що поняття злочину і покарання є категоріями високого ступеню абстракції, є історично мінливими і політично залежними від існуючої політичної влади і правлячого режиму в різних країнах. Тому вони завжди залежать від суб'єктивної оцінки учасників (суб'єктів) цих конфліктних правовідносин.

Безліч детермінант, які впливають на поведінку конкретної особи під час вчинення злочину, в решті-решт взаємно обумовлюють існування злочинності взагалі¹³.

Системний аналіз норм чинного кримінального, кримінального процесуального, кримінально-виконавчого законодавства України надає змогу окреслити основні функціональні

¹² Бандурка А. М. Политическая криминология: [монографія] А. М. Бандурка – Харьков: Золотая миля. 2017 – С. 148.

¹³ Крикушенко О. Г. Виконання та відбування кримінального покарання у виді позбавлення волі: проблеми інституційно-правового механізму реалізації/ О. Г. Крикушенко // Європейська Веда, 2017. №1. С.38.

характеристики строку кримінального покарання у виді позбавлення волі (надалі КП у ВПВ).

Так, строк КП у ВПВ закріплюються в Кримінальному кодексі України в якості критерію класифікації злочинів за ступенем їх тяжкості. (ст. 12 КК)¹⁴.

- строк КП у ВПВ є обов'язковим структурним елементом санкції відповідної статті Кримінального Кодексу України, яка передбачає кримінальну відповідальність за вчинення злочину (особлива частина КК);

- строк КП у ВПВ є обов'язковою формально-правовою підставою прийняття вмотивованого рішення суду про обрання запобіжного заходу у виді тримання під вартою щодо підозрюваного, обвинуваченого, підсудного та засудженого, вирок щодо якого не набрав законної сили (ст.178 КПК)¹⁵;

- строк КП у ВПВ призначається виключно судом, який від імені держави, на підставі і в межах чинного кримінального, кримінального процесуального, кримінально-виконавчого законодавства України реалізує функцію державного примусу відносно особи, яка

¹⁴ Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131 (станом на 01.01.2016 р.).

¹⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua> (станом на 01.01.2016р.).

Freiheitsentzug als Kategorie des Strafvollzugsrechts судом визнана винною у вчиненні кримінального злочину;

- строк КП у ВПВ є обов'язковою юридичною підставою розподілу засуджених до кримінально-виконавчих установ закритого типу (виправних і виховних колоній) відповідного рівня безпеки (ст.18 КВК)¹⁶;

- строк КП у ВПВ визначає роздільне тримання засуджених у виправних і виховних колоніях (ст.92 КВК);

- строк КП у ВПВ, його початок, а також день і час його закінчення є обов'язковими даними, які повинні міститись у вирокі суду, особовій справі та інформаційній картці на кожного засудженого (ст. 91 КВК);

- строк КП у ВПВ визначає необхідні умови умовно-дострокового звільнення засудженого, заміни невідбутої частини покарання більш м'яким, застосування до засудженого закону України про амністію або акту про помилування (ст.107 КК);

- строк КП у ВПВ встановлює необхідні терміни фактичного відбуття призначеного покарання для можливості переведення або змін умов тримання засуджених до позбавлення волі (ст.ст.100,

¹⁶ Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.01.2003 року №1129-ІУ // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 3–4. Ст. 21 (станом на 01.01.2017 р.).

101, 151-1 КВК);

- строк КП у ВПВ визначає правові наслідки та строки погашення або зняття судимості (ст. ст. 89, 90, 108 КК);

- строк КП у ВПВ надає підстави для залишення в слідчому ізоляторі чи направлення у виправну колонію максимального рівня безпеки засуджених для роботи з господарського обслуговування (ст. 89 КВК);

- строк КП у ВПВ є обов'язковим правовим приписом щодо передачі засуджених до країни винесення або виконання вироку (ст. ст. 602, 606, 607 КПК);

- строк КП у ВПВ враховується під час звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строку давності (ст. 49 КК);

- строк КП у ВПВ є підставою для застосування пробації, а також складовою частиною соціально-психологічної характеристики обвинуваченого (засудженого), яка необхідна під час складання досудової доповіді або розробці індивідуальної програми соціально-виховної роботи та програм диференційованого виховного впливу на засуджених (ст. 123 КВК);

- строк КП у ВПВ обумовлює встановлення адміністративного нагляду за окремими категоріями осіб, звільнених з місць позбавлення волі (ст. 158 КВК);

- строк КП у ВПВ визначає умови залишення у виховних колоніях засуджених, які досягли вісімнадцятирічного віку (ст. 148 КВК).

Наведені приклади доводять до загального висновку про те, що строк кримінального покарання суттєво впливає на зміст правового статусу засудженого не тільки під час відбування цього покарання але й в подальшому житті звільненої людини.

Крім вищезначеного, строк кримінального покарання у виді позбавлення волі в останній час більш частіше використовується у засобах масової інформації в якості «інформаційного кліше», яке формує суспільну правосвідомість відносно караності діянь, які щоденно висвітлюються в матеріалах кримінальної хроніки.

На наш погляд, категорія, що досліджується, – це узагальнююча соціально-правова категорія, яка повинна відображати рівень загальної правосвідомості суспільства щодо реалізації принципу справедливості, який крізь професійну правосвідомість суду буде спроможний забезпечити об'єктивну відповідність між злочином і покаранням.

З точки зору оптимізації процесу виконання покарання у виді позбавлення волі позбавлення волі зокрема довічного

ув'язнення строк цього покарання є головною логістичною функцією для розрахунку кількості місць в установах, в яких утримуються різні категорії засуджених. Так, якщо у 2001 році в Україні утримувалось 532 засуджених до довічного позбавлення волі, то лише в 2014 році їх було вже 1753 особи. При цьому, за усі часи незалежності України не було побудовано спеціальної виправної колонії максимального рівня безпеки.

Строк покарання цього виду повинен також спиратись на природно-наукові принципи фізіології та геронтології, які обумовлюють безперервний зв'язок з віком і станом здоров'я засуджених, тому, що він є визначений Законом. Встановлений вироком суду строк є частиною життя засудженої людини, яку вона повинна примусово провести в умовах ізоляції від суспільства в кримінально-виконавчій установі закритого типу.

Приємно, що перші наукові розвідки в цьому напрямку зробив український вчений-практик професор Петков В. П. ще в 2005 році. Він перший звернув увагу на проблеми кримінальної геронтології крізь її співвідношення із профілактикою рецидиву злочину¹⁷.

¹⁷ Петков В. П. Управління виховно-виправним процесом і злочинність (історія і сучасність) / В. П. Петков – Кіровоград: КірюІ НУВС, 2005 – С. 330-342.

Дані станом на 01.01.2017 року, про розподіл засуджених до позбавлення волі за їх віком, які відбувають покарання в кримінально-виконавчих установах закритого типу наводяться у наступній таблиці.

Розподіл засуджених до позбавлення волі за віком, станом на 01.01.2017 року
(дослідження проведено на базі виправних колоній
Північно-Східного міжрегіонального управління)

Вид установи	Загальна кількість ув'язнених	Розподіл засуджених до позбавлення волі за віком					
		до 20 років	від 20 до 30	від 30 до 40	від 40 до 55	від 55 до 60	понад 60
Мінімального рівня безпеки							
- з полегшеними умовами тримання	577	5	193	201	151	22	5
- із загальними умовами тримання	1106	130	414	274	219	45	24
Середнього рівня безпеки							
- засуджені вперше	2424	20	1160	729	368	87	60
- які раніше відбували покарання у виді позбавлення волі	2784	2	726	1128	778	86	64
Максимального рівня безпеки	553	-	34	237	228	36	18
ВСЬОГО	7676	157	2549	2668	1831	295	176
Засуджених до довічного позбавлення волі	232	-	22	99	87	19	5

Як свідчать наведені дані, найбільш криміналізованою частиною серед засуджених до позбавлення волі є категорія осіб, які раніше відбували покарання у виді позбавлення волі – 2784 особи (36,3% від загальної кількості засуджених). З них 1128 осіб у віці від 30 до 40 років, тобто у віці, який характеризує

сталій фізичний розвиток людини і свідомий вибір свого життєвого шляху. При цьому засуджених у віці понад 60 років в 17,5 разів менше відносно означеної вище категорії.

Поряд з проблемами кримінальної геронтології слід підкреслити, що строк цього виду покарання є також головним

важелем криміналізації існуючих в суспільстві правовідносин, які в подальшому характеризують загальний рівень криміналізації суспільства.

В окремих випадках строки покарання можуть використовуватись як засіб політичних маніпуляцій з нормами кримінального, кримінального процесуального і кримінально-виконавчого законодавства України, коли недостатня обґрунтованість їх змін може сприяти подальшій криміналізації суспільства (наприклад: ст.72 КК, ст.24 КВК).

Підсумовуючи вищевикладене, автор пропонує надати робочу дефініцію поняттю строку кримінального покарання у виді позбавлення волі як комплексній соціально-правовій категорії кримінально-виконавчого права.

Строк кримінального покарання у виді позбавлення волі – це точно встановлений проміжок часу життя індивідуально-визначеної людини, протягом якого вона, в залежності від віку, статті, стану здоров'я, тяжкості вчиненого злочину, форми вини, громадянства, минулої судимості і виду професійної діяльності, примусово утримується в умовах ізоляції, в державних кримінально-виконавчих установах закритого типу відповідного рівня безпеки з метою її виправлення та ресоціалізації, а також

Freiheitsentzug als Kategorie des Strafvollzugsrechts запобігання вчиненню нових злочинів, як засудженим, так й іншими особами, і який після його закінчення значно погіршує майбутнє життя цієї людини. Він застосовується від імені держави, визначений виключно звинувачувальним вироком суду, який набув законної сили, відповідно до чинного кримінального процесуального законодавства, в межах встановленої кримінальним законом відносно визначеної санкції щодо особи, яка є суб'єктом кримінальної відповідальності і засуджена за вчинення кримінального злочину.

«Караючи злочинця, – вказує професор Денисова Т. О., – суспільство не повинно переступати певні межі, щоб не покарати в подальшому себе і не стати заручником криміналізації окремого регіону чи держави»¹⁸.

Ми також поділяємо її думку про те, що негативні соціальні наслідки відбуття покарання протягом 5, 8 і більше років настільки великі, що перевищують вплив каральних, виправних і виховних елементів, які складають зміст покарання у виді позбавлення волі¹⁹.

¹⁸ Денисова Т. О. Правосвідомість суспільства та питання призначення і відбуття покарання / Т. О. Денисова // Вісник прокуратури, 2006, №8 (62). С. 95.

¹⁹ Денисова Т. О. Правосвідомість суспільства та питання призначення і відбуття покарання / Т. О. Денисова // Вісник прокуратури, 2006, №8 (62). С. 97.